Lasse Engesæter (til venstre) er leder for Nasjonalt kompetansesenter for leddproteser, Stein Atle Lie er førsteforfatter av artikkelen og Lise Kvamsdal er kontorleder ved kompetansesenteret. Foto Brita Kolstad

Gode leddproteser

Innsetting av hofte- og kneproteser hos personer med degenerative ledd viser gode resultater. Etter ti år er det kunstige leddet velfungerende hos over 95 % av pasientene.

Like etter innsetting av protesen har pasientene økt risiko for død, men det har ikke vært kjent hvor lenge det er en overdødelighet. Nå har norske og australske forskere benyttet data fra de nasjonale leddproteseregistrene i Norge og Australia for å kvantifisere økningen av dødelighet etter innsetting av protese (1).

Studien omfattet ca. 188 000 elektive pasienter i alderen 50–80 år, hvorav 82 000 med total kneprotese og 106 000 med total hofteprotese, satt inn etter idiopatisk artrose. Forskerne undersøkte hvor lenge postoperativt det var en overdødelighet med henblikk på tiltak for å forhindre eller redusere risikoen for tidlig postoperativ død.

Resultatene viste at overdødeligheten i den tidlige postoperative perioden var på 0,12 % (95 % KI 0,11–0,14 %), dvs. etter 10 000 slike operasjoner vil 12 dø som følge av operasjonene. Den tidlige postoperative dødeligheten økte med økende alder og var høyere for menn enn for kvinner. Videre fant man at dødeligheten var normalisert etter 26 dager (95 % KI 22–41 dager).

– Artikkelen har fått medieoppmerksomhet i USA, og viser at økningen i dødelighet er til stede, men at den er lav. Hvis man profylaktisk skal redusere dødeligheten, er det et potensial for dette de første 26 postoperative dagene, sier statistiker Stein Atle Lie, som har skrevet artikkelen sammen med ortopedene Ove N. Furnes, Lasse Engesæter og Leif I. Havelin. Alle er professorer ved Institutt for kirurgiske fag ved Universitetet i Bergen og tilknyttet

Nasjonalt kompetansesenter for leddproteser ved Helse Bergen. Fra Australia deltok ortopediprofessor Stephen Graves, som leder det australske registeret, statistikkprofessor Phil Ryan og statistiker Nicole Pratt.

Nasjonale registre for leddproteser

Samarbeidet mellom de norske og australske proteseregistrene kom i gang da det australske registeret ble opprettet i 1999 (2). Samarbeidet med australierne har vært avgjørende for å få tilstrekkelig mange registrerte operasjoner til å gjennomføre studien på tidlig postoperativ dødelighet. Begge registrene ble startet for å kvalitets sikre pasientbehandlingen, først og fremst med fokus på ulike protesemerker og operasjonsmetoder. I løpet av årene har man påvist en rekke dårlige produkter og metoder. Leddregisteret har dermed bidratt til at risikoen for reoperasjon etter en leddprotese i dag er langt mindre enn i 1987–90. Sykehusene kan spares for utgifter opp mot 100 millioner kroner årlig og pasientene spares for mye lidelse.

Erlend Hem
erlend.hem@medisin.uio.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Lie SA, Pratt N, Ryan P et al. Duration of the increase in early postoperative mortality after elective hip and knee replacement. J Bone Joint Surg Am 2010; 92: 58–63.
2. National Joint Replacement Registry. www.dmac.adelaide.edu.au/aonjr [12.3.2010].

Ordforklaringer

Nasjonalt register for leddproteser

startet registrering av totale hofteleddsproteser i 1987 (1). Registreringen ble utvidet til å omfatte innsetting av alle typer leddproteser i 1994. Fra 2004 omfatter registreringen også korsbåndsskader, fra 2005 hoftebrudd og fra 2010 barnehofte-lidelser. Registeret inneholder per i dag ca. 220 000 registrerte operasjoner. Det norske leddproteseregisteret har vært modell for flere tilsvarende registre både innenlands og utenlands. Alle de tre registrene ved kompetansesenteret ble i 2009 godkjent som nasjonale medisinske kvalitetsregistre.

Litteratur

1. Nasjonalt Register for Leddproteser. www.haukeland.no/nrl [12.3.2010].

Artikkelen ble publisert i januarnummeret 2010 av det anerkjente ortopediske tidsskriftet The Journal of Bone and Joint Surgery (www.ejbs.org)

Tips oss

Er du i ferd med å publisere eller har du nylig publisert i et internasjonalt tidsskrift? Send tips til erlend.hem@medisin.uio.no

www.tidsskriftet.no/norskforskning